

Ὁμιλία 20ή

(Αποκ. 3, 2-6)

Συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς πρὸς Σάρδεις. Ἡ ἔννοια τῆς πληρώσεως τῶν ἔργων. Ἡ δύναμη τῆς μνήμης στή σωτηρία. Ἡ παρθενία. Οἱ ὑποσχέσεις.

Θὺ γὰρ εὗρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου.»¹

Συνεχίζει, ἀγαπητοί μου, ὁ Κύριος νά ὁμιλεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς πρὸς τόν ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων. Καί ἀφοῦ τοῦ ἀναφέρει ὅτι φαίνεται πὼς ἔχει ζωή, ὅμως εἶναι νεκρός στήν πραγματικότητα, συμπληρώνει καί τό αἰτιολογεῖ λέγοντάς του: διότι δέν βρῆκα τὰ ἔργα σου νά εἶναι πεπληρωμένα, δηλαδή γεμᾶτα, τέλεια, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου.

Αὕτη εἶναι μία πραγματικότητα, τήν ὁποία πρέπει νά προσέξουμε. Ἴσως τὰ ἔργα μας – ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι ἔχουμε κάποιες προϋποθέσεις εὐσεβείας – νά φαίνονται ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀρκετά καί πλούσια· ἀλλά αὐτό μόνο προστά στά μάτια τῶν ἀνθρώπων, γιατί αὐτή ἡ πλήρωση ἔργων κρίνεται μόνο ἀπό τόν Θεό.

Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ὁ Κύριος ζητᾷ αὕτη τήν πληρότητα. Ὅπως λέει καί ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καίσαρς:

1. Ἀποκ. 3, 2.

ας, «οὐ γὰρ ἡ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν ἔργων στεφανοῖ τὸν ἐργάτην, ἀλλὰ τὸ πλήρωμα»². Δέν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ἀγαθῶν ἔργων πού στεφανώνει τόν ἐργάτη τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλά ἡ ὁλοκλήρωση τῶν ἔργων, ἡ πληρότητα τῶν ἔργων. Ποῦ εἶναι ἐκεῖνοι πού νομίζουν ὅτι θά σωθοῦν χωρὶς αὐτήν τήν πληρότητα, μέ τό νά μένουν σέ μία ἢ δύο ἐντολές, καί νά περιφρονοῦν τίς ὑπόλοιπες;³

Ποιά εἶναι ὅμως ἐκεῖνα τά ἔργα γιά τά ὁποῖα ζητᾶ τήν πληρότητα ὁ Κύριος; Εἶναι ἕνας ὁλόκληρος τρόπος ζωῆς, συμπεριφορᾶς καί πολιτείας. Δέν μπορούμε νά ποῦμε ὅτι τηροῦμε αὐτήν, τήν ἄλφα ἢ βῆτα ἐντολή. Μή ξεχνᾶμε ὅτι ἡ τήρηση ὅλων τῶν ἐντολῶν δημιουργεῖ μία νοοτροπία, ἕναν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, μία πληρότητα προσωπικότητος. Ἕνας ἄνθρωπος πού πληροῖ τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁλοκληρωμένος. Λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος»⁴. Καί κάπου ἄλλοῦ λέει ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος: «ἐν μηδενὶ λειπόμενοι»⁵. Νά μήν ὑπολειπόμαστε σέ τίποτα· νά μήν ὑστεροῦμε σέ κάτι. Μή λέμε ὅτι αὐτός ἔχει αὐτά τά καλά, ἀλλά ἔχει ἐκεῖνο τό κουσούρι. Δέν πρέπει νά τό λέμε αὐτό.

Μένουμε πολλές φορές ἱκανοποιημένοι, καί μάλιστα κατὰ ἕναν περίεργο, πολύ περίεργο καί παράλογο τρόπο, μέ τό νά ἔχουμε ἕνα κουσούρι, γιά τό ὁποῖο οἱ ἄνθρωποι κάποτε μπορεῖ νά μᾶς ἐπαινοῦν, ἢ ἐμεῖς νά αἰσθανόμαστε κάποια καύχηση γιά τό κουσούρι μας!

2. PG 106, 244C.

3. Βλ. Γαλ. 3, 10. Ἰακ. 2, 10. Πρβλ. Δευτ. 26, 16. Ματθ. 5, 17-20.

4. Β' Τιμ. 3, 17.

5. Ἰακ. 1, 4.

Καλός ἄνθρωπος, λένε, ἀλλά τό πίνει λίγο τό κρασί... τό πίνει! Καί αὐτός πού πίνει κρασί –ἐνῶ εἶναι πάθος ὁ ἀλκοολισμός, φοβερό πάθος– καυχιέται! δέν τόν πειράζει! Καί ἄλλα πολλά ὑπάρχουν, τά ὅποια δυστυχῶς οἱ ἄνθρωποι, ἐπαναλαμβάνω, θεωροῦν καί σάν καύχημά τους.⁶

Ἀλλά σᾶς εἶπα ὅτι ἡ συνισταμένη ὅλων τῶν ἐντολῶν, ὅταν αὐτές ἐφαρμόζονται, δημιουργοῦν ἕναν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, ἕναν τρόπο τοῦ πολιτεύεσθαι. Τό πῶς πολιτεύομαι, τό πῶς περπατάω, τό πῶς κινοῦμαι, τό πῶς μιλάω, τό πῶς σκέπτομαι, ὅλα αὐτά δείχνουν ἄν ἔχω μία πληρότητα ἔργων ἢ ὄχι.

Ἀκόμα, πρέπει νά σᾶς πῶ ὅτι αὐτή ἡ πληρότητα δέν εἶναι μόνο πλάτους· εἶναι καί βάθους. Δέν εἶναι μόνο νά τηρήσω τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ σ' ἕνα πλάτος, σέ μία ἔκταση, ἀλλά πρέπει νά τίς τηρήσω καί σέ ἕνα βάθος. Ἡ κάθε ἐντολή –ἐπιτρέψτε μου νά πῶ, πιστέψτε με!– ἔχει ἕνα ἀπύθμενο βάθος· καί δέν μποροῦμε νά ποῦμε γιά μία ἐντολή ὅτι τήν ἐξαντλήσαμε, ὅτι τήν ἐφαρμόσαμε. Ποτέ μήν ποῦμε ὅτι ἐφαρμόσαμε τήν ἄλφα ἢ τή βῆτα ἐντολή. Ποτέ.

Μήν πεῖς, γιά παράδειγμα, ὅτι ἐξάντλησες τήν ἐντολή τῆς ἀργίας τῆς ἐβδόμης ἡμέρας, μέ τό νά μήν ἐργάζεσαι· ἔχει βάθος αὐτή ἡ ἐντολή! Δέν εἶναι μόνο τό τί δέν κάνεις μέσα σ' αὐτή τήν ἡμέρα, ἀλλά καί τό τί κάνεις. Κι ἀκόμη τό πῶς εἶναι ἡ λατρεία σου πρὸς τόν Θεό, σέ ποιόν βαθμό ἔχει φτάσει αὐτή ἡ λατρεία σου. Φτάνεις νά ἔχεις μυστικιστική ζωή; Φτάνεις νά ἔχεις μία ὄραση Θεοῦ; Ἐάν φτάνεις, τότε θά ἔπρεπε εἰς νά

6. Βλ. Φιλιπ. 3, 19. Ἰακ. 4, 16.

μου πείς, ἀδελφέ μου, ὅτι ἀκόμα εἶσαι στήν ἐπιφάνεια καί ὄχι στό βάθος τῆς ἐντολῆς. Ἀλλά συνήθως μιᾶνε γιά βάθος μόνο ἐκεῖνοι πού δέν ὑποπτεύονται τό βάθος, μόνο ἐκεῖνοι πού μένουν στήν ἐπιφάνεια.

Συνεπῶς ἡ πληρότητα ἔργων κατά βάθος καί κατά πλάτος ἰσοδυναμεῖ μέ τήν ἀναγέννηση. Δηλαδή ἡ ἔννοια τοῦ χωρίου «οὐ γὰρ εὗρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου» εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἀκόμα δέν ἔχεις ἀναγεννηθεῖ! Εἶναι μία μελαγχολική παρατήρηση.

«Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καί ἤκουσας»⁷. Νά θυμᾶσαι λοιπόν πῶς πῆρες καί πῶς ἤκουσες.

Θυμήσου! Εἶναι ἀφυπνιστικό. Ἔρχεται νά τραντάξει, ἔρχεται νά ξυπνήσει. Ἡ ἀνάμνηση τοῦ παρελθόντος εἶναι πάντοτε ἓνας ἔλεγχος αὐστηρός γιά μᾶς, ἀλλά τόσο ἀναγκαῖος νά ὑπάρχει στή ζωή μας.

Βλέπουμε τόν Ἀβραάμ, στήν παραβολή τοῦ πλουσίου καί τοῦ Λαζάρου, ὅπως ὁ Κύριος οἰκοδομεῖ τήν παραβολή, νά ἀπευθύνει στόν πλούσιο αὐτό τό ἀφυπνιστικό μνῆσθητι. Ἀλλά, ἀλλοίμονο, ἐκεῖ ὄχι γιά ἐπανόρθωση, γιατί εἶναι πλέον πολύ ἄργά, ἀλλά γιά περισσότερο βασανισμό. Τί τοῦ λέει; Θυμήσου ὅτι ἐσύ στή ζωή σου ἀπέλαβες τά ἀγαθά σου.⁸ Φοβερό αὐτό· θυμήσου!

Ἡ μνήμη προκαλεῖ ἢ τήν ἐπανόρθωση ἢ τήν κόλαση. Ἄν πρέπει νά θυμόμαστε, καί δέν εἶναι ἄργά, τότε αὐτό μᾶς ἐπαναφέρει, μᾶς ἐπανορθώνει· ἐάν πρέπει νά θυμόμαστε, ἀλλά δέν μποροῦμε νά διορθώσουμε, αὐτό μᾶς εἶναι κόλαση. Καί μήν ξεχνᾶτε ὅτι καί στή

7. Ἀποκ. 3, 3.

8. Λουκᾶ 16, 25.

Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ὑπάρχει ἡ μνήμη· ἀλλὰ καί στήν Κόλαση ὑπάρχει ἡ μνήμη, καί μάλιστα μία μνήμη πού δέν γερνᾷ καί δέν ξεχνᾷ.

Στήν παροῦσα ζωή θυμόμαστε καί ξεχνᾷμε· ὅσο περνᾷ δέ ἡ ἡλικία μας, τόσο πιό πολύ ξεχνᾷμε. Ἀλλά καί νέοι νά εἵμαστε, ὅλα τά πεπραγμένα μας, κάθε μέρα, κάθε ὥρα, κάθε λεπτό, δέν εἶναι μπροστά μας· ἡ μνήμη μας εἶναι περιορισμένη. Ἀλλά ἐκεῖ... –ὦ, ἐκεῖ!– ἐκεῖ θά δέν ὑπάρχει περιορισμός στή μνήμη· ἐκεῖ θά ὑπάρχει ὀλοζώντανη ἡ μνήμη, θά εἶναι μπροστά μας· καί θά εἶναι μπροστά μας γιά νά μᾶς βασανίζει! Διότι, ὅπως τό καταλαβαίνετε, ἀγαπητοί, δέν νοεῖται ἡ κόλαση χωρίς τήν μνήμη. Ἄν ἔλειπε ἡ μνήμη, θά μποροῦσε νά πεῖ ὁ τιμωρούμενος, ὁ βασανιζόμενος, *γιατί τιμωροῦμαι*; Ὅταν ὅμως ἔχει μπροστά του τή φοβερή μνήμη τῶν πεπραγμένων του, τότε ἐξηγεῖ τό γιατί τιμωρεῖται.

Ὁ Κύριος πολλές φορές ἔλεγε, στά εὐαγγέλια, τό «*μνημονεύετε*»⁹, νά θυμᾶστε. Καί ἔθεσε μάλιστα αὐτό τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας ὡς ἀνάμνηση τοῦ προσώπου του καί τῶν παθημάτων του, ὅταν εἶπε «*τοῦτο ποιεῖτε –τό μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας– εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν*»¹⁰, γιά νά μέ θυμόσαστε.

Ὅχι βεβαίως ὅτι αὐτό τό Μυστήριο εἶναι ἀπλῶς ἓνα σουβενίρ! Προσέξτε ἐδῶ. Δέν εἶναι ἓνα σουβενίρ, μία ἀνάμνηση, ἓνα *θυμητικό*, ἐνθύμιο, ὅπως παίρνουμε ἓνα ἀντικείμενο ἀπό κάποιον φίλο, καί λέμε *τό ἔχω γιά σουβενίρ*, *τό ἔχω γιά ἐνθύμιο*· τό Μυστήριο αὐτό δέν εἶναι ἐνθύμιο· ἀλλὰ εἶναι μνήμη! Καί εἶναι μνήμη γιατί

9. Βλ. *Ματθ.* 16, 9. *Μάρκ.* 8, 18. *Λουκᾶ* 17, 32. *Ἰωάν.* 15, 20.

10. *Λουκᾶ* 22, 19.

εἶναι παρών αὐτός ὁ Κύριος, ὁ Ἄρτος καί ὁ Οἶνος, τό Σῶμα του καί τό Αἷμα του, πραγματική παρουσία, καί συνεπῶς εἶναι μία *μνήμη* τοῦ προσώπου του.¹¹

Βλέπει δηλαδή κανείς στή μνήμη μιᾶ τεράστια δύναμη. Ἡ μνήμη συνδέει τό παρόν μέ τό παρελθόν ἀδιάκοπα. Γι' αὐτό ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως τῶν Σάρδεων καλεῖται ἐδῶ νά θυμηθεῖ «*πῶς εἴληφε καί ἤκουσε*», τί; τό Εὐαγγέλιο. «*Πῶς εἴληφε* (εἶναι Παρακείμενος τοῦ λαμβάνω) *καί ἤκουσε*»· πῶς πῆρε καί πῶς ἤκουσε. Δηλαδή νά θυμηθεῖ ὁ ἐπίσκοπος τῶν Σάρδεων πῶς κατηχήθηκε, πῶς ἔγινε Χριστιανός, πῶς μπῆκε στή ζωή του τό Εὐαγγέλιο, ἀλλά τό ἄφησε νά ἀτονίσει, μέ ἀποτέλεσμα νά νεκρωθεῖ ἡ ζωή του.

«*Καί τήρει καί μετανόησον.*»¹²

Σέ κάθε ἐπιστολή του ὁ Κύριος, ὅταν ἔχει κάτι νά παρατηρήσει, ὡς μόνη ὁδὸ θεραπείας καί ἀνορθώσεως θεωρεῖ πάντοτε τήν μετάνοια.

Αὐτό τό «μετανόησον» εἶναι στερεότυπο σέ ὅλες τίς ἐπιστολές. Ὑπογραμμίζω: εἶναι στερεότυπο. Καί τό ὑπογραμμίζω γιατί παρακάτω θά σᾶς πῶ κάτι, καί νά τό θυμᾶστε. Στερεοτύπως ὁ Κύριος λέει «μετανόησον», σέ ὅλες τίς ἐπιστολές!

11. Στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ ἀνάμνηση αὐτή δέν εἶναι μία νοητική ἢ ψυχολογική ἐνέργεια, ἀλλά ἔχει διάσταση λειτουργική, γιατί ζοῦμε ἐν μυστηρίῳ ἐδῶ καί τώρα τό γεγονός πού ἔγινε τότε στόν Γολγοθᾶ, ἀφοῦ ὁ Χριστός εἶναι τό διαχρονικά ἐσφαγμένον ἄρνιον «ἀπό καταβολῆς κόσμου» (Αποκ. 13, 8). Ὁ Κύριος, ἄν καί «ἅπαξ ἐαυτὸν προσάξας ὡς προσφορὰν Πατρὶ τῷ ἰδίῳ», εἶναι «ὁ πάντοτε ἐσθιόμενος» καί «ἀεὶ σφαγιάζεται, ἁγιάζων τοὺς μετέχοντας» (Ἀκολουθία Θ. Μεταλήψεως). Βλ. π. Ἀθ. Μυτιληναίου, *Ἡ Ἀποκάλυψις*, Τόμ. Α', Ὁμιλία 2η, Στόμιον 2023, ὑποσ. 26.

12. Ἀποκ. 3, 3.

Μπορούμε νά ποῦμε ὅτι ὁλόκληρη ἡ χριστιανική ζωὴ εἶναι μία διαρκὲς μετάνοια, μία διαρκὲς ἐπιστροφή σὸν Θεό.

Ὅλα τὰ ἔργα μας πρὸς τὸν ἑαυτὸ μας καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πρέπει νά τὰ διακρίνει, σέ τελευταία ἀνάλυση, ἡ μετάνοια· ἀλλιῶτικα, εἶναι ἀπαράδεκτα ἀπὸ τὸν Θεό. Τό ἀκούσατε αὐτό; Ἐάν στίς σχέσεις μας μέ τὸν ἑαυτὸ μας καὶ μέ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ μέ τὸν Θεό δέν ὑπάρχει ἡ σφραγίδα τῆς μετανοίας, τῆς παντοτινῆς, τῆς *ἀείποτε μετανοίας*, τότε τὰ ἔργα μας εἶναι ἀπαράδεκτα ἀπὸ τὸν Θεό.

Ἡ μετάνοια εἶναι μία διαρκὲς κατάσταση μέσα στὴ ζωὴ τοῦ πιστοῦ, μέσα στὴν Ἐκκλησία, μέχρι πού νά φύγει ἡ τελευταία πνοή του. Μέχρι πού νά φύγει ἡ ψυχὴ καὶ νά χωριστεῖ ἀπὸ τό σῶμα, πρέπει νά ὑπάρχει ἡ μετάνοια.¹³

Εἶναι ὅμως παρατηρημένο ὅτι πολλές φορές ἡ ποιμαντικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας μας δυστυχῶς δέν ἀπολήγει πάντοτε στὴ μετάνοια.

Πρέπει νά σᾶς τό πῶ αὐτό, γιατί τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχουμε δεχθεῖ ἐπιδράσεις ἀπὸ τὴ Δύση, κι ἀπὸ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία κι ἀπὸ τοὺς Προτεστάντες (οἱ Προτεστάντες δέν εἶναι Ἐκκλησία), ἀπὸ τίς προτεσταντικὲς κοινότητες καὶ παραφυάδες –κάπου πενήντα– πού δροῦν στὴν Ἑλλάδα. Ἔχουμε ἀπὸ ἐκεῖ δεχθεῖ κάποιες ἐπιδράσεις.

13. Κάποιος γέροντας πού ἔμενε σὸ κελλί του ὁλομόναχος ἔκανε ἐξήντα χρόνια μοναχὸς χωρὶς νά σταματήσει ποτέ νά κλαίει. Καὶ ἔλεγε πάντα: "Τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μας μᾶς τὸν ἔχει δώσει ὁ Θεὸς γιὰ μετάνοια, καὶ πολὺ θὰ τὸν ἀναζητήσουμε κάποτε"! (Τό Γεροντικό, τ. Α', Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας, Θεοσίνκη 2013, σ. 309)

Ύστερα, μέ τά ταξίδια μας στό ἐξωτερικό, μέ τόν τρόπο πού βλέπουμε τούς ξένους πού ἔρχονται στήν Ἑλλάδα καί λοιπά, πού βλέπουμε τί πράττουν ἔξω οἱ Εὐρωπαῖοι καί οἱ Ἀμερικανοί, ἡ Δύση, ὅλα αὐτά μᾶς ἔχουν, τρόπον τινά, ἐντυπωσιάσει. Καί βλέπουμε ὅτι ἐκεῖ Χριστιανισμό ἐννοοῦν τό νά δημιουργήσουμε ἰδρύματα, οἰκοτροφεῖα, πνευματικά κέντρα, αἵθουσες, τοῦτα-ἐκεῖνα, φιλανθρωπίες, κόμματα χριστιανικά, σοσιαλισμό, κέντρα ψυχαγωγίας... εἶναι αὐτά πού σᾶς ἔλεγα καί τήν περασμένη φορά.

Μάλιστα, σέ ὅλη αὐτή τήν ἱστορία, –πού πάντα, ὅποιο γεγονός καί ἄν γίνει, πάντοτε λένε *Ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία; Ποῦ εἶναι ἡ Ἐκκλησία νά δώσει τό παρὼν; Ἡ Ἐκκλησία ἀπουσιάζει*– σ' ὅλα αὐτά, ἀπό τά ὁποῖα εἶτε ἀπουσιάζει ἡ Ἐκκλησία, κατὰ τήν γνώμη τοῦ κόσμου, εἶτε εἶναι παρούσα, σέ ὅλα αὐτά, ἀγαπητοί μου, δέν ὑπάρχει ἡ σφραγίδα τῆς μετανοίας! Τό ξέρετε;

Πάρτε γιά παράδειγμα, παρακαλῶ, ἓνα οἰκοτροφεῖο πού μπορεῖ νά ὑπάρχει σέ μία πόλη. Ἐκεῖ ἔχουμε τούς οἰκοτρόφους, νά πηγαίνουν στό σχολεῖο, νά τούς προσέχουμε καί λοιπά καί λοιπά. Καλλιεργοῦμε ὁμῶς τήν μετάνοια στούς οἰκοτρόφους;

Πάρτε τά κέντρα ψυχαγωγίας πού ἔχουν οἱ ἐνορίες, τά λεγόμενα πνευματικά κέντρα, πού ἐκεῖ θά πᾶνε τά παιδιά νά παίξουν καί λοιπά. Ἴσως ἐκεῖ, μέ κάποιες πολιτιστικές ἐκδηλώσεις, νά δημιουργοῦμε –ἄν δημιουργοῦμε!– κάποιες πολιτιστικές ἐπιδράσεις στόν λαό μας, γιά νά μὴν πάει τό παιδί σέ βάνουσους τόπους ψυχαγωγίας, νά μὴν πάει στά σφαιριστήρια, νά μὴν πάει στά γήπεδα...

Παρεξηγήθηκαν οί ποδοσφαιριστές πού σέ ἔνα βοήθημα Ἐξομολογήσεως ἔγραφε γιά τό ποδόσφαιρο, ὅτι τό γήπεδο εἶναι βάνανσος τόπος, καί ὅτι ἐκεῖ, ἰδίως οἱ νέοι, βανανσοποιοῦνται. Παρεξηγήθηκαν! Ἀλλά ἔπρεπε νά ἔρθουν τά γεγονότα στό γήπεδο *Καραϊσκάκη*, γιά νά ἀποδειχθεῖ τί κανιβαλισμός ὑπάρχει μέσα στά γήπεδα αὐτά!¹⁴

Ἰσως λοιπόν νά διοργανώνουμε αὐτές τίς πολιτιστικές ἐκδηλώσεις καί νά ἔχουμε κάποιες ἐπιδράσεις στούς νέους μας, γιά νά μήν τρέχουν στά καφενεῖα, δηλαδή νά τούς κάνουμε προβολές κινηματογραφικές, νά τούς δείχνουμε σλάϊτς, ταινίες... Πραγματικά, ὅλα εἶναι ὠραῖα. Προσέξτε· ὅλα εἶναι πολύ ὠραῖα! Ρωτᾶμε ὅμως: αὐτά καλλιεργοῦν τή μετάνοια; Γιορτές κάνουμε, ποιήματα βάζουμε, χωρωδίες φτιάχνουμε... Ὁραῖα! Ξαναρωτῶ: αὐτά καλλιεργοῦν τή μετάνοια;

Ἀπό τή στιγμή πού δέν δημιουργεῖται κλίμα μετανοίας μέ αὐτές τίς ἐκδηλώσεις, εἶναι ὀλοφάνερο καί φωτεινότερο τοῦ ἡλίου ὅτι ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι σέ σωστή πορεία· λοξοδρόμησε, παρεξέκλινε, δέχθηκε ἐπιδράσεις. Εἶναι αὐτές οἱ ἐπιδράσεις τῆς Δύσεως, πού παρέλκουν τή δική μας Ἐκκλησία –δυστυχῶς! Ὅμως δέν τό καταλαβαίνουμε.

Σᾶς λέω τήν ἀλήθεια· μιά Ἐκκλησία πού διατηρεῖ τό πνεῦμα τῆς μετανοίας ἀδιάπτωτο καί τό ὑποβάλλει καί μέ τόν τρόπο αὐτόν κερδίζονται οἱ ψυχές γιά τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, μόνο αὐτή ἡ Ἐκκλησία ἔχει σωστή

14. Ἦταν 8 Φεβρουαρίου τοῦ 1981, ὅταν σέ ἓναν ποδοσφαιρικό ἀγώνα τοῦ Ὀλυμπιακοῦ μέ τήν ΑΕΚ εἴκοσι ἕνας φίλαθλοι καταπατήθηκαν μεταξὺ τους καί πενήντα τέσσερις τραυματίστηκαν.

πορεία. Πιστεύω ότι τό ἔνστικτό σας, ἡ διαίσθησή σας πρέπει νά ἀντιλαμβάνεται ποιό εἶναι σωστό.

Ποιό τό ὄφελος, ἀγαπητοί μου, ὅταν ἔχω ὑποστει πολιτιστική ἐπίδραση ἐπάνω μου καί εἶμαι ὁ ἐκλεπτισμένος ἄνθρωπος καί ὁ πολιτισμένος, ἀλλά δέν ἔχω μετάνοια; Ἀπλῶς ζῶ τή ζωή μου ὁμορφα, εὐγενικά, πολιτισμένα. Στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ μπαίνω; Δέν μπαίνω. Ἀφοῦ λοιπόν δέν μπαίνω, ἀπέτυχα, ἀστόχησα. Νά γιατί σᾶς εἶπα ὅτι μία Ἐκκλησία πού δέν ὑποβάλλει καί δέν ὑποδεικνύει συνεχῶς τή μετάνοια, δέν βοηθάει στό νά σωθοῦν ἄνθρωποι.

Ἄλλά θά μοῦ πεῖτε: *Μά ὅλο γιά τήν μετάνοια θά μιλάμε;*

Μά αὐτό εἶναι. Πέφτεῖς; πρέπει νά μετανοεῖς. Θά σοῦ μιλῶ πάντα γιά τή μετάνοια, ἀδελφέ μου, ὅπως μιλῶ καί στόν ἑαυτό μου, γιατί ἁμαρτάνουμε, πέφτουμε. Ἐάν μέ βεβαίωνες ὅτι δέν πέφτεῖς, ἀδελφέ μου, τότε βεβαίως δέν θά σοῦ μιλοῦσα πιά γιά τή μετάνοια· ἀλλά ἀφοῦ πέφτουμε... Ποιός μπορεῖ νά καυχηθεῖ καί ποιός μπορεῖ νά ὑποστηρίξει ὅτι δέν πέφτει; Ἦ, πέφτουμε. Ἀφοῦ λοιπόν πέφτουμε, ἔχουμε ἀνάγκη καθημερινῆς μετανοίας, γιά νά σωθοῦμε ἐννοεῖται.

Ἄν ὅμως δέν σημειωθεῖ μετάνοια, τότε ὁ Κύριος ἔρχεται μέ μία ἀπειλή. Λέει λοιπόν στόν ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων: «ἐάν οὖν μὴ γρηγορήσης», ἄν δέν ξυπνήσεις, «ἥξω ἐπὶ σέ ὡς κλέπτης», θά ἔλθω σ' ἐσένα σάν κλέφτης, «καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ»¹⁵, καί δέν θά ξέρεις ποιά ὥρα θά ἔλθω σ' ἐσένα.

Θά ἔλθω σάν κλέφτης! Ἐδῶ ὁ Κύριος, ὅπως βλέ-

15. Ἀποκ. 3, 3.

πετε, ονομάζει τόν ἑαυτό του *κλέφτη*· εἶναι ἓνα ἀπό τὰ ὀνόματα τοῦ Χριστοῦ! Ὁ Χριστός ἔχει τό ὄνομα *φῶς*, *ὁδός*, *ζωή*, *πύλη*, *ἀμνός*... ἔχει πλῆθος ὀνομάτων!¹⁶ Ἄν ψάξετε σέ Καινή καί Παλαιά Διαθήκη, θά βρεῖτε πλῆθος ὀνομάτων. Ἔχει δεκάδες ὀνόματα, ἄν ὅχι ἑκατοντάδες. Ἄν ἔπρεπε νά βλέπουμε μέ τὰ μάτια πού ἔβλεπαν οἱ Πατέρες, θά βρίσκαμε ἑκατοντάδες ὀνόματα. Ἕνα λοιπόν ἀπό τὰ ὀνόματα τοῦ Χριστοῦ εἶναι καί αὐτό· *κλέφτης*! ἔρχομαι ὡς κλέπτης λείει.

Στά εὐαγγέλια, κατά παρόμοιο τρόπο, ὁ Κύριος λείει ὅτι εἶναι *κλέφτης*. Φέρ' εἰπεῖν, στό *Κατά Ματθαῖον*, λείει: «*Γρηγορεῖτε*», μένετε ξύπνιοι, «*ὅτι οὐκ οἶδατε*», δέν γνωρίζετε, «*ποιᾷ ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. Ἐκεῖνο δέ γινώσκετε*», αὐτό νά ξέρετε, «*ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποιᾷ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται*», ἐάν γνώριζε ὁ νοικοκύρης ποιᾷ ὥρα τῆς νυκτός ἔρχεται ὁ κλέπτης, «*ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ οὐκ ἂν εἶασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ*», θά ἀγρυπνοῦσε, θά ἔμενε ξύπνιος, καί δέν θά ἄφηνε νά τρυπηθεῖ ὁ τοῖχος τοῦ σπιτιοῦ του καί νά μπεῖ ὁ κλέφτης μέσα. «*διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι*», γι' αὐτό κι ἐσεῖς νά γίνεσθε ἔτοιμοι, «*ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται*»¹⁷, γιατί τὴν ὥρα πού δέν περιμένετε ἔρχεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δέ ἀπόστολος Παῦλος, στήν *Α΄ Πρὸς Θεσσαλονικεῖς* ἐπιστολή του, σημειώνει: «*ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί*», ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, ἡ *Β΄ Παρουσία*

16. Βλ. *Ἦσ.* 53, 7. *Ματθ.* 7, 13-14. *Λουκᾶ* 13, 24. *Ἰωάν.* 1, 9· 29· 36. 3, 19. 8, 12. 9, 5. 12, 36. 14, 6.

17. *Ματθ.* 24, 42-44.

του, θά ἔλθει ξαφνικά, ὅπως ὁ κλέπτης τήν νύχτα, «οὕτως ἔρχεται», ἔτσι ἔρχεται ὁ Χριστός. «ὅταν γάρ λέγωσιν, εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια», διότι ὅταν λένε οἱ ἄνθρωποι ἔχουμε εἰρήνη, ἔχουμε ἀσφάλεια, εἴμαστε καλά θεμελιωμένοι, καλά ἀσφαλισμένοι, «τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὁλεθρος, ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ», ὅπως πιάνει ὁ πόνος τήν γυναῖκα τήν ἐγκυμονοῦσα ξαφνικά, «καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῳσιν», δέν θά ξεφύγουν ἀπό τόν ὁλεθρο. «ὕμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.»¹⁸, σεῖς ὅμως δέν εἴσατε στό σκοτάδι, γιά νά σᾶς πιάσει ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου σάν κλέπτης τήν νύχτα· εἴσατε στό φῶς.

Σαφῶς λοιπόν ἐδῶ ὁ Κύριος ἐμφανίζεται ὡς «κλέπτης ἐν νυκτί». Ἀλλά γιά ποιούς; Γιά ἐκείνους –προσέξτε– πού οὔτε τόν πιστεύουν οὔτε τόν περιμένουν· ἢ, ἀκόμη, ἂν τόν περιμένουν, τόν περιμένουν σέ ἓνα ἀπώτατο μέλλον, κατὰ τό «χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθεῖν»¹⁹, πού λέει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος πάνω στό σημεῖο αὐτό. Γιά ἐκείνους λοιπόν πού δέν πιστεύουν στόν Χριστό καί δέν τόν περιμένουν, ἢ τόν περιμένουν ἀλλά πολύ ἀργά, γι' αὐτούς ὁ Κύριος θά ἔλθει σάν κλέφτης.

Γιά ἐκείνους ὅμως πού τόν περιμένουν μέ ἀγωνία, μᾶλλον ὁ Κύριος καθυστερεῖ. Προσέξτε: καθυστερεῖ! Γιατί; Διότι τόν περιμένουν μέ πόθο. Κύριε, πότε θά ἔλθεις; Καί κάθε ἡμέρα πού περνάει: Πότε, Κύριε, θά ἔλθεις; Περνάει ὁ καιρός· πότε θά ἔλθεις; Γι' αὐτούς προφανῶς δέν εἶναι κλέφτης, ὡς «κλέπτης ἐν νυκτί»·

18. Α' Θεσ. 5, 2-4.

19. Ματθ. 24, 48. Λουκᾶ 12, 45.

γι' αὐτούς εἶναι ὁ καθυστερῶν.

Κάποιοι κατηγοροῦν τόν Κύριο γιά βραδύτητα – εἶναι στή Β' ἐπιστολή τοῦ ἀποστόλου Πέτρου. Ἄ, μπά λένε· τά πράγματα γίνονται ὅπως γινόντουσαν πάντα. Ποιός Κύριος θά ἔρθει... Ποιά Β' τοῦ Χριστοῦ Παρουσία... Δέν βαριέσαι...²⁰ Καί θά ἔρθει γι' αὐτούς ξαφνικά ἡ Ἡμέρα! Ἐνῶ ἐκεῖνοι πού ἀποδέχονται τόν Κύριο, ὅπως σᾶς εἶπα, αὐτοί τόν αἰσθάνονται ὅτι ἄργεῖ.

Ἡ ἀπειλή πού ἀναγγέλλεται στόν ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων εἶναι δηλωτική ὅτι ὁ ἐπίσκοπος δέν γρηγοροῦσε, δέν ἔμενε ξύπνιος, δέν ἀνέμενε μέ συνέπεια τήν ἔλευση τοῦ Χριστοῦ, ἀμελοῦσε τό ποιμαντικό του ἔργο. Ἀκοῦστε: ἀμελοῦσε τό ποιμαντικό του ἔργο!²¹

Αὐτό ἀφορᾷ κι ἐσᾶς, ἀγαπητοί μου· ὄχι μόνο τούς ποιμένες, τούς ἱερεῖς καί τούς ἐπισκόπους.²²

20. Βλ. Β' Πέτρο. 3, 9. Βλ. Ἀμβ. 2, 3.

21. Βλ. Ἰερ. 31, 10.

22. Ἡ θέση τῶν λαϊκῶν μέσα στήν Ἐκκλησία εἶναι πολύ σημαντική, εἶναι ἐνεργητική καί ὄχι παθητική. Πολλές εἶναι οἱ ἀναφορές τοῦ Κυρίου μέσα στήν Καινή Διαθήκη γιά τούς πιστούς, τούς ὁποίους ὀνομάζει πρόβατα (κατά τό Ἀρνίον, πού εἶναι ὁ ἴδιος), καί μάλιστα λογικά (κατά τό Λόγος, πού εἶναι ὁ ἴδιος). Ἀρκετές φορές εἶχε ἐκφράσει τή λύπη του, ὅταν ἔβλεπε τά πρόβατα, ὡς μή ἔχοντα ποιμένα, «ἐκλελυμένα καί ἐρριμμένα», γι' αὐτό καί προέτρεπε τούς μαθητές του νά προσεύχονται στόν Θεό ὅπως «ἐκβάλῃ ἐργάτας» ἀξίους γιά τήν διακονία αὐτή (Ματθ. 9, 36-37. Μάρκ. 6, 34). Εἶχε μιλήσει καί γιά τή σχέση τῶν προβάτων μέ τόν ποιμένα τους· καί μάλιστα ἐπαινοῦσε τά πρόβατα ἐκεῖνα πού ἀκοῦνε μόνο τή φωνή τοῦ γνήσιου καί καλοῦ ποιμένα. Ἐπίσης ἐπικροτεῖ τήν ἀντίδρασή τους σέ ὅποιονδήποτε ἀνάξιο καί ἀκατάλληλο ποιμένα, μισθωτό ἢ ψευδοποιμένα, καί δέν ἀκοῦνε τή φωνή του, ἀλλά φεύγουν μακριά του (Ἰωάν. 10, 1-5). Βλ. Παναγ. Τρεμπέλα, *Οἱ λαῖκοί ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ*, ἐκδ. Ὁ Σωτήρ, Ἀθήναι 1976.

Αὐτή ἡ ἀπειλή τοῦ Κυρίου εἶναι μιά ἀπειλή πού πάντα στέκεται ἐναντίον τῶν ποιμένων, ἰδιαίτερα στήν ἐποχή μας, οἱ ὅποιοι αἰσθάνονται κάπως ἔτσι, ὅτι Δέν βαριέσαι... δέν θά ἔλθει ὁ Κύριος.

Θά μοῦ πεῖτε: Μπορεῖ νά ὑπάρχουν ποιμένες πού νά μήν περιμένουν τόν Χριστό; οἱ ὅποιοι οὔτε κἂν τόν πιστεύουν;

Ἔτσι φαίνεται. Ἔτσι φαίνεται! Ἀλλιώτικα... –δέν ξέρω– ἀλλιώτικα δέν μποροῦν νά ἐξηγηθοῦν μερικά πράγματα. Δέν μποροῦν νά ἐξηγηθοῦν! Διότι, ὅταν ὑπάρχει μία ἄλφα ἢ βῆτα συμπεριφορά τόσο φοβερή, δέν ἐξηγεῖται ἀλλιῶς, παρὰ μόνο ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ποιμένας, δέν πιστεύει στή δεύτερη ἔλευση τοῦ Χριστοῦ! Τί λέω; οὔτε κἂν στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ! Φοβερό; Φοβερό! Καί ὅμως ἀληθινό! Ἐξ ἄλλου αὐτό τό ἐπισήμανε ὁ Κύριος στούς ποιμένες· τό διαβάζουν ὅμως καί οἱ ποιμενόμενοι.

Διότι, ἀγαπητοί μου, ὅταν ἔχετε ποιμένες πού δέν ἐνδιαφέρονται γιά σᾶς –σᾶς τό εἶπα καί μιά περασμένη φορά²³ θά πρέπει νά κάνετε ὅ,τι εἶναι δυνατόν γιά νά φροντίσετε ἐσεῖς γιά τόν ἑαυτό σας. Ὅπως ὅταν δέν ἔχουμε καλούς δασκάλους, φροντίζουμε μόνοι μας νά μάθουμε γράμματα· δέν ξέρω μέ ποιόν τρόπο θά τά μάθουμε. Θά μάθουν οἱ γονεῖς στά παιδιά τους γράμματα, ἂν ὑποθεθεῖ ὅτι δέν ἔχουν καλούς δασκάλους ἢ δέν ἔχουν καθόλου δασκάλους. Πῶς ἀλλιῶς θά γίνει; Οἱ γονεῖς θά μάθουν στά παιδιά τους γράμματα· δηλαδή θά βροῦν ἕναν τρόπο νά κινηθοῦν. Ἔτσι καί ἐδῶ.

Σᾶς εἶχα πεῖ ἄλλοτε, πρό ὀλίγου καιροῦ, σᾶς τό

23. Βλ. Ὁμιλία 14η, σ. 19-20.

ξαναλέω γι' άλλη μία φορά: Μήν περιμένετε ἀπαθῶς, ἐάν δεῖτε ὅτι ἐμεῖς δέν σᾶς ποιμαίνουμε καλῶς· φροντίστε νά ποιμάνετε ἐσεῖς τόν ἑαυτό σας, ὅσο μπορείτε! Φροντίστε γιά τόν ἑαυτό σας, γιά τή σωτηρία σας! Μήν πεῖτε *Μά δέν εἴχαμε ποιμένες*· θά σᾶς ζητηθεῖ λόγος! Δέν εἶναι δικαιολογία πάντα τό δέν εἴχαμε ποιμένες.

Ἀκοῦστε λοιπόν τί λέει ὁ Κύριος στό *Κατά Ματθαῖον* εὐαγγέλιο, 24 κεφάλαιο, στίχους 45-51: «*Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστός δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ*». Ποιός εἶναι ἐκεῖνος ὁ πιστός καὶ φρόνιμος δοῦλος, πού τόν ἐγκατέστησε ὁ κύριός του γιά νά φροντίζει τούς ἄλλους δούλους καὶ γιά νά δίνει σ' αὐτούς τὴν ἀνάλογη τροφή στόν κατάλληλο καιρό;

Εἶδατε; ὄχι μόνο φρόνιμος, ἀλλὰ καὶ πιστός· ὄχι μόνο πιστός, ἀλλὰ καὶ φρόνιμος. Μπορεῖ νά ἔχω ἕναν πιστό ποιμένα· ὅμως εἶναι φρόνιμος; ἔχει φρόνηση; Καὶ σέ τί συνίσταται αὐτή ἡ φρόνηση; Συνίσταται στό νά δίνει τὴν μερίδα τὴν πνευματική, τὴν μερίδα τῆς πνευματικῆς τροφῆς, ἐκείνη πού πρέπει, ὅσο πρέπει καὶ ὅποτε πρέπει, στόν λαό.

Ἄν, ἐπὶ παραδείγματι, σᾶς στρώνουμε ἕνα τραπέζι καὶ σᾶς ἐξαναγκάζουμε νά τρῶτε πέντε πιάτα φαῖ, θά ξερνατε, ἀγαπητοί μου! Ἄν, πάλι, σᾶς ἀφήνουμε νησιτικούς καὶ δέν σᾶς δίνουμε φαγητό σέ τακτά γεύματα, θά πεινᾶτε. Τί πρέπει λοιπόν νά γίνεται; Πρέπει νά δίδεται ἡ τροφή στόν κατάλληλο καιρό· ὅπως λέει ἐδῶ ὁ Κύριος, «*διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ*»· δηλαδή τό κάθε γεῦμα στόν κατάλληλο χρόνο.

»Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἔλθων ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως.« Εὐτυχισμένος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος πού θά τόν βρεῖ ὁ κύριός του νά κάνει ἔτσι· νά φροντίζει γιά τό ποίμνιο καί νά δίνει ὅταν πρέπει τήν κατάλληλη τροφή.

»Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ...» Καί γιά νά γράφει γιά τόν κακό δοῦλο, πάει νά πεῖ ὅτι ὁ Κύριος ἔβλεπε μέσα στήν Ἱστορία ὅτι πάντα θά ὑπῆρχαν οἱ κακοὶ δοῦλοι. Δέν ἀπευθύνεται στοὺς δώδεκα μαθητές του· οἱ δώδεκα μαθητές του ἦταν οἱ καλοὶ δοῦλοι· ἀλλ' ἀπευθύνεται, μέσα στήν Ἱστορία, στοὺς κακοὺς ποιμένες. Καί τί λέει ἐδῶ; «Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ», ἂν πεῖ στόν ἑαυτό του, «χρονίζει ὁ Κύριός μου ἔλθεῖν», ἔ, τώρα, ποιός ξέρει πότε θά ἔρθει... «καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ» —τό «τύπτειν» κατά λέξη σημαίνει νά χτυπᾷ—, καί ἀρχίσει νά τοὺς ἐκμεταλλεύεται, νά τοὺς συμπεριφέρεται σκαιῶς, δεσποτικῶς, κατὰ τρόπο πού εἶναι ἀνοίκειος καί δέν θά ταίριαζε σ' ἕναν ποιμένα, «ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθυόντων», ἀρχίζει νά τρώει καί νά πίνει μαζί μ' ἐκείνους πού μεθᾶνε, νά ἀσωτεύει· δηλαδή: *Νά τό ρίξουμε στήν καλή τή ζωή, στήν ντόλτσε βίτα, στή γλυκειά τή ζωή! Δέν βαριέσαι... Νά φᾶμε καί νά πιοῦμε!*

»Ἦξει ὁ κύριος... Πῶ-πῶ, φοβερό! Θά ἔλθῃ ὁ Κύριος, «τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει», σέ ἡμέρα καί ὥρα πού δέν περιμένει καί δέν γνωρίζει. Νά ὁ κλέπτης ἐν νυκτί!

Ἐνῶ ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὅταν στέκεται μπροστά στό Θυσιαστήριο, λέει: *Μήπως πεθάνω σήμερα; Μήπως ἔρθῃ σήμερα ὁ Κύριος; Μήπως δέν ζήσω αὔριο;*

Λειτουργῶ αὐτὴ τὴν Κυριακὴ· μήπως τὴν ἄλλη Κυριακὴ δὲν θὰ λειτουργῶ; Μήπως λειτουργῶ αὐτό τό Πάσχα, ἀλλὰ τό ἐπόμενο Πάσχα δὲν θὰ λειτουργῶ; «Ὁ Κύριος ἐγγύς»²⁴! Καί φροντίζει τὴ ζωὴ του νὰ εἶναι σύμφωνη μὲ αὐτὴ τὴν ἀναμονή.²⁵

»Καὶ διχοτομήσει αὐτόν», τὸν κακὸ δοῦλο, τὸν κακὸ ποιμένα. Τί θὰ πεῖ «διχοτομήσει»; Θὰ τὸν κόψει στά δύο, δηλαδή θὰ ἐπιφέρει τὸν θάνατό του. Διχοτομῶ, κόβω στά δύο· ἡ ψυχὴ εἶναι ἄλλου, καὶ τό σῶμα ἄλλου· δηλαδή θὰ τὸν θανατώσει. «καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ –ποιὸ μέρος; τῆς ψυχῆς τό μέρος– μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσῃ», θὰ βάλει τὴν ψυχὴ του μαζί μὲ τοὺς ὑποκριτές. Μαζί μὲ τοὺς ὑποκριτές! Γιατί; Διότι ἔδειχνε ὅτι εἶναι ποιμένας, ἐνῶ αὐτός ἦταν λύκος! «ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων»²⁶, ἐκεῖ θὰ εἶναι ἡ

24. Βλ. Φιλίπ. 4, 5.

25. Τό αἶσθημα αὐτό τῆς ἀναξιότητος ὁ Γέροντάς μας τό ζοῦσε ἔντονα, καὶ πολλές φορές βασανιστικά. Κάποτε μάλιστα ἐπισκέφθηκε τὸν ἅγιο Παῖσιο τὸν Ἀγιορείτη γιὰ νὰ τοῦ ἐκμυστηρευθεῖ ὅτι ἤθελε νὰ παύσει νὰ ἐξομολογεῖ καὶ νὰ ἱεουργεῖ. Στίς 6-3-1978, μετὰ τὴν ἀνάλυση τοῦ 118ου Ψαλμοῦ, ὁ πάντα συγκρατημένος Γέροντάς μας, ἄφησε τὴν καρδιά του νὰ ξεσπάσει, ὁμολογώντας μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: ... Χρόνια ὀλόκληρα, ὅταν στέκομαι μπροστά στοῦ Θυσιαστήριου, αἰσθάνομαι πολλές φορές πολὺ ἄσχημα, εἴτε διότι βλέπει κανεὶς τὴν ἀμαρτωλότητά του, εἴτε βλέπει τὴν ἀναξιότητά του, εἴτε βλέπει –δὲν ξέρω· ὅ,τι θέλετε πεῖτε– ὅλα αὐτά μαζί. Πόσες φορές ἔχω ζήσει αὐτό τό αἶσθημα... Ἀνά πᾶσα στιγμή περιμένω νὰ μὲ κόψει ὁ Θεός, μὲ μὰ καρδιακὴ προσβολή, μὲ ὅ,τι ἄλλο, καὶ νὰ ἐπαληθευθεῖ ἐκεῖνο τό "θὰ ἔρθει ὁ Κύριος νὰ διχοτομήσει τὸν κακὸ δοῦλο του"... κι ἐκεῖ νὰ πεθάνω, πρὸ τῆς ἁγίας Τραπέζης!... Ἀλήθεια σὰς λέω, δὲν αἰσθανόμαστε καλά! Πιστέψτε με, δὲν αἰσθανόμαστε καθόλου καλά!

26. Ματθ. 24, 45-51.

ἀμετανόητη μετάνοια, ἡ ἀμεταμέλητη μεταμέλεια, ἡ φοβερή Κόλαση!

Γι' αὐτό λοιπόν, ἀγαπητοί μου, ἀπευθύνεται ὁ Κύριος πρὸς τὸν ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων, ὁ ὁποῖος ἀδρανοῦσε γιὰ τὸ ποιμαντικό ἔργο, δέν ἔκανε πνευματική δουλειά, καί τὸν ἀποκαλεῖ νεκρό. Σέ πόσους τέτοιους σήμερα πρεσβυτέρους καί ἐπισκόπους θά ἔπρεπε νά στραφεῖ ὁ Κύριος καί νά πεῖ τοὺς ἴδιους λόγους! Σέ πόσους! Ἀλλὰ αὐτά εἶναι *σημάδια τῶν καιρῶν*.²⁷ Κρατᾶτε, ἀγαπητοί μου· κρατᾶτε τὸν ἑαυτό σας! Κρατᾶτε!

«Ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν»²⁸. Ἀλλὰ ἔχεις λίγα ὀνόματα στίς Σάρδεις, πού δέν μόλυναν τὰ ἱμάτιά τους· αὐτοί θά περιπατήσουν μαζί μου «ἐν λευκοῖς», μέ λευκά, γιατί εἶναι ἄξιοι.

Νά, λοιπόν· μέσα σ' αὐτή τήν φαινομενικῶς ζῶσα ἀλλά νεκρή Ἐκκλησία τῶν Σάρδεων, ἓνα παρήγορο σημάδι· τὰ μερικά αὐτά ὀνόματα, πού εἶναι τὰ μερικά πρόσωπα –αὐτό σημαίνει τὸ μερικά ὀνόματα.²⁹

Κοιτάξετε: εἶπε «ὀλίγα», λίγα! Ὡ, αὐτά τὰ ὀλίγα ὀνόματα, τὰ λίγα πρόσωπα... τῶν ὁποίων ἡ ζωή εἶναι σύμφωνη μέ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, παρὰ τήν νέκρωση, τήν νεκρότητα τοῦ ἐπισκόπου! Εἶδατε; μποροῦσε μέσα στήν Ἐκκλησία του νά ἔχει καί ὀλίγα ὀνόματα, λίγα

27. Βλ. *Ματθ.* 16, 3.

28. *Ἀποκ.* 3, 4.

29. Ὑπὸ τὸ "ὀνόματα" νοοῦνται πρόσωπα, κατὰ τὴν ἐν τῇ ἐλληνιστικῇ κοινῇ ἐπικρατήσασαν συνήθειαν (Πρὸβλ. *ια'* 13, *Πράξ.* α' 15, *Ἀριθμ.* α' 2 καὶ 40). (Π. Μπρατσιώτης, σ. 103)

πρόσωπα, πού νά ζοῦν ἀληθινά συνεπή καί ζωντανή ζωή.

Ἀλλά, ὑπό τήν ἔκφραση «οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν», δέν μόλυναν τά ἱμάτιά τους, τί ἰδιαίτερος ὑποδηλώνεται; Αὐτό τό ἴδιο βιβλίό τῆς Ἀποκαλύψεως μᾶς δίνει σέ μία συμπαθητικότατη εἰκόνα ἐκείνων οἱ ὅποιοι «οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν». Προσέξτε. Εἶναι ἀπό τό 14ο κεφάλαιο. Θά κάνουμε μία ἀνάλυση αὐτῆς τῆς παραγράφου, γιατί ἔχει ἀμεσότητα σχέση μέ τήν ἐπιστολή πρὸς τόν ἐπίσκοπο τῶν Σάρδεων.

Βέβαια, ἀγαπητοί μου, ἂν ζήσουμε, θέλουμε πολύ καιρό γιά νά φθάσουμε στό 14ο κεφάλαιο. Ἐάν γιά νά ἀναλύσουμε τρία κεφάλαια χρειάζομαστε ἕναν χρόνο, τότε γιά νά πᾶμε μέχρι τό 14ο κεφάλαιο θά περάσει πολὺς καιρός καί θά ἔχουμε ξεχάσει πολλά πράγματα. Γι' αὐτό καί δέν πειράζει ἂν παίρνουμε κάποια σημεῖα προχωρημένα γιά νά τά βλέπουμε λίγο. Ἐξ ἄλλου, σᾶς εἶπα ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει ἄμεση σχέση. Ἀκοῦστε.

«Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ» λέει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, καί εἶδα μέ τά μάτια μου, καί νά, «τὸ ἄρνιον –πού εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός– ἐστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών», νά στέκεται πάνω στό ὄρος Σιών, «καὶ μετ' αὐτοῦ», καί μαζί του, «ἐκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.», πού εἶχαν τό ὄνομά του καί τό ὄνομα τοῦ Πατέρα του γραμμένο στά μέτωπά τους. «Οὗτοί εἰσιν», αὐτοὶ εἶναι, «οἱ», ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι, «μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν.»³⁰

30. Ἀποκ. 14, 1· 4.

Ἐδῶ τό «οὐκ ἐμολύνθησαν» ἴσως ἐκ πρώτης ὄψεως νά δίνει τήν ἐντύπωση ὅτι πρόκειται περί τῆς ἀποφυγῆς τῆς πορνείας. Ἀλλά δέν εἶναι ἡ ἀποφυγή τῆς πορνείας· εἶναι ἡ ἀγαμία. Τώρα, τό γιατί ἀναφέρεται τό «ἐμολύνθησαν» στήν περίπτωση τοῦ γάμου... τί νά σᾶς πῶ; Νά σᾶς ρωτήσω: Γιατί ἡ γυναῖκα, ὅταν γεννήσει, πάει καί παίρνει εὐχή καθαρισμοῦ; Τί εἶναι τό ἀκάθαρο; ρωτάει ὁ ἅγιος Νικόδημος. *Μήπως τό αἷμα; Ὅχι βέβαια· αὐτό εἶναι ἡ βάση τῆς ζωῆς! Μήπως τό παιδί πού γεννήθηκε εἶναι ἀκάθαρο; Οὔτε· τό παιδί εἶναι ἕνα καινούργιο πρόσωπο, ἕνα παιδί τοῦ Θεοῦ! Τότε γιατί πάει νά πάρει εὐχή; Τί εἶναι τό ἀκάθαρο; ποῦ εἶναι τό ἀκάθαρο;*³¹

31. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει: «Εἰ γάρ ἀκάθαρτον ὁ γάμος, ἀκάθαρτα μὲν ἅπαντα τὰ δι' αὐτοῦ τικόμενα ζῶα, ἀκάθαρτοι καί ὑμεῖς» (PG 48, 538). Ὁμοίως ὁ ἅγιος Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης λέει: Ὅριστηκε ὅτι οἱ φυσικῆς καί ἀκούσιες ἐκκρίσεις (αἷμα περιόδου καί ὀνειρώξεις) χρειάζονται καθαρισμό, γιά νά συνειδητοποιεῖ περισσότερο ὁ ἄνθρωπος πόσο πρέπει νά αὐτοπειθαρχεῖται στά παρά φύσιν καί τά ἐκούσια (Ἐπιστολή ιδ', PG 78, 741) καί ἐρμηνεύει τοὺς σχετικούς περιορισμούς ὡς παιδαγωγικό μέσο. Ὁ δέ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἐρμηνεύοντας στό Πηδάλιον τόν β' κανόνα τοῦ ἁγίου Διονυσίου Ἀλεξανδρείας, πού ἀναφέρεται στό αἷμα τῶν γυναικῶν κατά τήν ἔμμηνο ρύση, λέει: «Διατὶ δὲ τὴν ῥῦσιν τοῦ τοιοῦτου αἵματος καὶ τὴν ταύτην ἔχουσιν γυναῖκα ἀκάθαρτον ὠνόμασεν ὁ Θεός; φαίνεται γὰρ ὅτι ἡ ῥῦσις αὕτη, καθ' ὃ φυσικὴ καὶ παρὰ Θεοῦ, ... οὔτε ἁμαρτία ἐστίν, οὔτε ἀκαθαρσία». Καὶ παραθέτει ἀποσπάσματα ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων: «Οὐ γὰρ ἀληθῶς ἁμαρτία ταῦτα, οὐδὲ ἀκαθαρσία, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, καὶ τῶν κατὰ φύσιν γινομένων οὐδὲν ἀληθῶς ἀκάθαρτον, κατὰ τὸν Θεοδώρητον, καὶ κατὰ τὸν Θεόδωρον ἢ Διόδωρον. Οὐδὲν ἀκάθαρτον, εἰ μὴ πονηρὰ διάθεσις». Στὴ συνέχεια παραθέτει καὶ ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τίς Ἀποστολικές Διαταγές (PG 1, VI, 1, 27-30), μέ τό ὁποῖο ἀποδεικνύει

Ἀγαπητοί μου, νά σᾶς πῶ. Ἐμφιλοχώρησε μέσα στό σχέδιο τοῦ Θεοῦ ἡ πονηρή ἐπιθυμία. Ποιός θά μπορούσε ποτέ νά καυχηθεῖ ὅτι θά εἶχε ἕναν ἅγιο γάμο... τόσο ἅγιο, ὥστε νά μήν ὑπῆρχε ἡ ἐπιθυμία ἡ πονηρή οὔτε στό ἐλάχιστο; Ἀπό τήν στιγμή πού ἡ Εὐα εἶδε τόν καρπό στόν παράδεισο καί τόν ἐπεθύμησε, μπῆκε ἡ πονηρή ἐπιθυμία, αὐτό τό σκουλήκι πού μπαίνει σέ ὅλα τά πράγματα... μέ τήν εὐρεῖα ἔννοια ἐπιθυμία. Γιά παράδειγμα, ὅταν δῶ τό κουστούμι τοῦ ἄλλου καί τό ζηλέψω, ὅταν δῶ τά χρήματά του, τό χωράφι του, τό περιβόλι του, τίς γλάστρες του μέ τά λουλούδια, καί μπεῖ ἡ ἐπιθυμία καί πῶ *Κοίταξε!*... Αὐτό δηλαδή πού ἔρχεται νά διορθώσει ἡ δέκατη ἐντολή· «οὐκ ἐπιθυμήσεις ὅσα τῶ πλησίον σου ἐστί»³². Δέν θά ἐπιθυμήσεις! Αὕτη ἡ πονηρή ἐπιθυμία ἔχει μπεῖ καί μέσα στόν γάμο. Ποιός λοιπόν μπορεῖ νά καυχηθεῖ γιά ἕναν γάμο πού δέν ἔχει μπεῖ αὕτη ἡ πονηρή ἐπιθυμία; Ἀλλά γιά νά τή δεῖ ποιά εἶναι καί γιά νά τή χαρακτηρίσει, πρέπει νά ἔχει μάτια ἁγίου.

Ἄρα λοιπόν ὄχι ὅτι ὁ γάμος μολύνει καθεαυτόν· δέν μολύνει· ἀλλά ὅ,τι ἐμφιλοχώρησε στόν γάμο μολύ-

πώς ἡ συζυγική ἔνωση, ἡ λοχεία, ἡ ἔμμηνος ρύση καί ἡ ὀνείρωξη δέν μποροῦν νά μολύνουν τόν ἄνθρωπο καί νά τόν χωρίσουν ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα (*Πηδάλιον*, ἐκδ. Κων/νου Γκαρπολά, Ἀθῆναι 1841, σ. 324-325) Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις*, Τόμ. Β΄, Μάθημα 14ο, ὑποσ. 19, ἐκδ. Ἱ. Μ. Κομνηνείου, Στόμιον 2018, σ. 13. Συμπερασματικά, κατὰ τόν ἱερό Χρυσόστομο, «Οὐ γὰρ ἀληθῶς ἁμαρτία ταῦτα ἦν οὐδὲ ἀκαθαρσία, ἀλλὰ ἀτελεστέρους ὄντας διὰ τῶν τοιούτων ποιῶν εὐλαβεστέρους ὁ Θεός, πρὸς τὴν τῶν μειζόνων παρατήρησιν ἀκριβεστέρους ἄνωθεν παρεσκεύασε.» (*Εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα τοῦ Σωτῆρος*, β΄, PG 49, 366).

32. Δευτ. 5, 20.

νει. Συνεπῶς ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής ἀναφέρεται σὸν γάμο –χωρίς νά τόν ὑποτιμᾷ– σέ ὅ,τι ὑπάρχει σ' αὐτόν, καί βάζει τό ρῆμα *ἐμολύνθησαν*. Τό ὅτι πρόκειται περὶ αὐτοῦ, σᾶς λέω ὅτι ἀμέσως παρακάτω δέν λέει γιά τήν πορνεία· λέει «*παρθένοι γάρ εἰσιν*», εἶναι παρθένοι, δηλαδή ἄγαμοι, δέν παντρεύτηκαν.

Σᾶς εἶπα ὅμως ὅτι ἡ ἐπιθυμία εἶναι εὐρύτατη. Δέν εἶναι μόνο στό θέμα τοῦ γάμου, δέν εἶναι μόνο στό θέμα τῶν σαρκικῶν σχέσεων· εἶναι παντοῦ.

«*Οὗτοί εἰσιν*», αὐτοί –οἱ ἑκατόν σαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες– εἶναι «οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνίῳ –τόν Ἰησοῦ Χριστό– ὅπου ἂν ὑπάγῃ». Δηλαδή: Πῆγε ἐκεῖ ὁ Χριστός; ἐκεῖ καί ἐκεῖνοι. Πῆγε ἐδῶ; ἐδῶ καί ἐκεῖνοι. «οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἄρνίῳ· καὶ οὐχ εὐρέθη ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν», καί δέν ὑπῆρξε ψεῦδος στό στόμα τους, «*ἄμωμοι γάρ εἰσιν*»³³, διότι εἶναι ἄμεμπτοι. Τό ψεῦδος ἐδῶ εἶναι μέ τήν ἔννοια τῆ γενικῆς.

Ὁ σχετικός ἀριθμός ἑκατόν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐξάγεται ἀπό τό δώδεκα ἐπὶ δώδεκα χιλιάδες, ἢ δώδεκα χιλιάδες ἀπό τήν κάθε φυλὴ ἀπό τίς δώδεκα φυλές τοῦ Ἰσραήλ. Ἀλλά οἱ δώδεκα φυλές τοῦ Ἰσραήλ –οἱ ὁποῖες σήμερα πλέον δέν ὑπάρχουν– εἶναι σύμβολο ὅλων τῶν φυλῶν, γλωσσῶν, γενῶν καί χρωμάτων ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅλοι αὐτοί οἱ πιστοὶ ὑποδηλώνονται μέ τό δώδεκα ἐπὶ δώδεκα χιλιάδες, δηλαδή ἓνα πλῆθος ἀπὸ ἐκλεκτούς, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζουν τρεῖς χαρακτηριστικές ιδιότητες.

33. Ἀποκ. 14, 4.

Δύο φορές αναφέρεται ὁ ἀριθμὸς ἑκατὸν σαράντα τέσσαρες χιλιάδες στήν Ἀποκάλυψη, καί ἡ μία περίπτωση δέν ἔχει σχέση μέ τήν ἄλλη. Ἐδῶ ἔχουμε τήν περίπτωση εἰδικά τῶν παρθένων, τῶν ἀγάμων. Ὁ ἀριθμὸς ἑκατὸν σαράντα τέσσαρες χιλιάδες δέν εἶναι κλειστός ἀριθμὸς ἀλλά σχηματικός. Δηλαδή δέν σημαίνει ὅτι αὐτοὶ θά εἶναι ἀκριβῶς τόσοι, οὔτε ἓνας παραπάνω ἢ παρακάτω. Εἶναι σχηματικός, καί δείχνει τό πλῆθος. Καί μόνο ὁ ἀριθμὸς τῶν δώδεκα φυλῶν δείχνει τό σύνολο τῶν ἀνθρώπων. Αὐτοὶ εἶναι διαλεγμένοι, εἶναι παρμένοι ἀπό ὅλη τήν ἀνθρωπότητα, σέ ὅλους τοὺς αἰῶνες καί σέ ὅλες τίς ἐποχές, κατὰ τό «ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ». «Ἀπαρχή» εἶναι οἱ ἀπαρχές, δηλαδή ὁ πρῶτος καρπὸς πού προσφερόταν στὸν Θεό. Συνεπῶς, ἡ ἀγαμία εἶναι ἓνα εἶδος θυσίας στὸν Θεό.

Ἄς δοῦμε τώρα αὐτὰ τὰ τρία χαρακτηριστικά.

Καί πρῶτα-πρῶτα εἶναι ἡ παρθενία. «Οὗτοι εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γὰρ εἰσιν», διότι εἶναι παρθένοι.

Ἡ ιδιότητα τῆς παρθενίας εἶναι πανάρχαιη καί συνονήλικη μέ τό ἀνθρώπινο γένος, ἐφόσον τόσο ὁ Ἀδάμ ὅσο καί ἡ Εὐὰ μέσα στὸν παράδεισο ἦταν παρθένοι. Μετά τήν πώση –τό ὑπογραμμίζω, μετά τήν πώση– καί μετά τήν ἔξοδό τους ἀπὸ τὸν παράδεισο ὁ Ἀδάμ «ἔγνω Εὐᾶν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε τὸν Κάϊν»³⁴, τότε συνῆλθε μέ τὴ γυναῖκα του· τότε ἀναγνώρισε τὴν Εὐὰ ὡς σύζυγό του, συνῆλθε μαζί της καί γέννησε τὸν Κάϊν. Πότε ὅμως; Μετά τήν πώση.

34. Γέν. 4, 1.

Ὡστε στόν παράδεισο ζοῦσαν ἐν παρθενίᾳ. Προσέξτε: ἐν παρθενίᾳ!³⁵

Ἡ παρθενία στήν Παλαιά Διαθήκη γενικά τιμᾶται μέν, ἀλλά δέν ἐπιδιώκεται. Καί τοῦτο διότι σκοπός ἦταν νά βρῖσκεται ὁ λαός τοῦ Θεοῦ σέ μία πληθυσμιακότητα –νά τό πῶ ἔτσι– προκειμένου νά διατηρηθεῖ μέσα ἀπό τίς ποικίλες ἱστορικές του περιπέτειες, ὥστε ἀπ' αὐτόν νά προέλθει ὁ Μεσσίας. Ἐπρεπε νά ὑπάρχει τό παλαιοιο-λαός, γιά νά ἔλθει ὁ Μεσσίας. Σᾶς εἶπα ὅμως δέν ἐπεδίωκαν τήν παρθενία, ἀλλά τήν τιμοῦσαν.

Ὁ προφήτης Ἡλίας ἦταν παρθένος· ὁ προφήτης Ἐλισσαῖος ἦταν παρθένος· ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἦταν παρθένος. Ἐπιφυλάσσεται ὅμως ἡ παρθενία ὡς κατεξοχήν ἀρετή στήν Καινή Διαθήκη. Στήν Καινή Διαθήκη δέν θά τιμᾶται ἀπλῶς, ἀλλά θά θεωρεῖται καί ἀρετή. Προσέξτε: ἀρετή!³⁶

35. *Ἡ δὲ παράβασις τῆς ἐντολῆς τὸν γάμον εἰσῆγαγε διὰ τὸ ἀνομῆσαι τὸν Ἀδάμ, τοιτέστιν ἀθετῆσαι τὸν ἐκ Θεοῦ δοθέντα αὐτῷ νόμον*» (Μ. Ἀθανασίου, *Ἐξηγήσεις εἰς Ψαλμούς*, 50, 7, PG 27, 240 CD) Βλ. ἱεροῦ Χρυσόστομου, *Περὶ παρθενίας*, ΙΔ', PG 48, 543, καὶ *Εἰς τὴν Γένεσιν*, PG 53, 153.

36. Πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας συνέγραψαν λόγους μετὰ τοὺς ὁποίους ἐξαίρουν τήν κατὰ Χριστὸν παρθενία. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος λέει ὅτι «καλὸν ὁ γάμος, κρείσσων ἢ παρθενία» (PG 51, 356) καὶ «ἀνωτέρω τῆς φύσεως εἶναι τὸ κατόρθωμα, καὶ οὐδ' ἀνθρώπινον» (*Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φυλάττειν τὴν παρθενίαν*, 1,26). Ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, στήν ἐπιστολή του *Περὶ παρθενίας*, ἔχει ὁλόκληρο κεφάλαιο (τό Α', πού τό ἐπιγράφει «Ὅτι κρείττων ἐγκωμίων ἢ παρθενία ἐστίν»), διαπραγματεύεται τήν ὑπεροχή της. Πραγματικά, γιά νά νικήσει κανεὶς τό φυσικό, χρειάζεται τήν παρουσία τοῦ ὑπερφυσικοῦ. Ὅπως ὥραᾱ τό λέει ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, «ὅπου φύσεως ἦτα γέγονεν, ἐκεῖ τοῦ ὑπὲρ φύσιν παρουσία ἐπέγνωσται» (*Κλίμαξ, Λόγος ΙΕ', Περὶ ἀγνείας*, δ'). Ἡ

Καταρχάς πρέπει νά ποῦμε ὅτι ἡ παρθενία εἶναι μία κατάσταση οὔτε παρὰ φύσιν οὔτε κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἶναι μία κατάσταση ὑπὲρ φύσιν, πῶς πάνω ἀπὸ τὴ φύσιν, ἓνα ξεπέρασμα τῆς φύσεως. Θά τολμούσαμε ἀκόμα νά ποῦμε, μαζί μέ τόν ἱερό Χρυσόστομο, αὐτό πού ἀναφέρει στόν *Περὶ παρθενίας* λόγο του, τόν πολύ μεγάλο αὐτόν λόγο, ὅτι ἡ παρθενία εἶναι ἡ ὄντως κατὰ φύσιν κατάσταση. Δέν εἶναι ὁ γάμος ἡ ὄντως κατὰ φύσιν κατάσταση, ἀλλά ἡ παρθενία, ἀφοῦ, ὅπως λέει ὁ ἱερός Πατήρ, εἰσῆχθη ἡ παιδοποιΐα, προβλεπομένου τοῦ Θεοῦ τὴν ἀνθρώπινη πτώση. Μπῆκε ὁ γάμος διότι προέβλεπε ὁ Θεὸς τὴν ἀνθρώπινη πώση.³⁷

ἐπισημάνση ὅμως αὐτὴ δέν ἀφορᾷ τὴν παρθενία καθεαυτήν, ἀλλὰ τίς δυνατότητες πού παρέχει στόν πιστό γιὰ τὴν πνευματικὴ τελείωσή του. Ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἱερ. Χρυσόστομος, «*ἡ παρθενία οὔτε καλὸν καθ' ἑαυτό, οὔτε κακόν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς τῶν μετιόντων προαιρέσεως ἐκάτερον γίνεται*» (*Περὶ παρθενίας*, Δ', PG 48, 536).

37. Βλ. *Εἰς τὴν Γένεσιν*, Δ', PG 53, 123: «*Μετὰ γὰρ τὴν παράβασιν τὰ τῆς συνοουσίας γέγονεν· ἐπεὶ μέχρις ἐκείνου καθάπερ ἄγγελοι οὕτω διηπῶντο ἐν τῷ παραδείσῳ, οὐχ ὑπὸ ἐπιθυμίας φλεγόμενοι, οὐχ ὑπὸ ἐτέρων παθῶν πολιορκούμενοι, οὐ ταῖς ἀνάγκαις τῆς φύσεως ὑποκείμενοι, ἀλλὰ δι' ὅλου ἄφθαρτοι κτισθέντες καὶ ἀθάνατοι, ὅπου γε οὐδὲ τῆς τῶν ἱματίων περιβολῆς ἐδέοντο*». Ἀλλά καὶ ὁ ἁγ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέει ὅτι «*διὰ τὸ μὴ ἐκτριβῆναι καὶ ἀναλωθῆναι τὸ γένος ὑπὸ τοῦ θανάτου, ὁ γάμος ἐπινενοήται, ὥς ἂν διὰ τῆς παιδοποιΐας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων διασώζηται*» (*Ἐκδοσις Ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως*, Δ', PG 94, 1208), ἂν καὶ κάποιοι Πατέρες διαβεβαιώνουν πὼς ἂν οἱ ἄνθρωποι εἶχαν παραμείνει στὴν ἀρχέγονη προπρωτικὴ κατάσταση τους, ὁ Θεὸς μέ ἄλλον τρόπο, μὴ γενετήσιο, θά προέβλεπε τὸ «*αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε*» αὐτῶν (βλ. ἁγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, *Εἰς τὸ "Καινοτομοῦνται φύσεις, καὶ Θεὸς ἄνθρωπος γίνεται"*, 1, 3. *Περὶ ἀποριῶν*, 41, PG 91, 1309A).

Ἐξ ἄλλου στήν παρθενία, τήν ἀγαμία, θά ἐπανέλθουμε ὅλοι στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ δέν θά ὑπάρχει γάμος οὔτε παιδοποιΐα. Ὁ Κύριος σαφῶς τό δήλωσε: *στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὔτε νυμφεύονται οὔτε παντρεύονται*,³⁸ καί συνεπῶς δέν ὑπάρχει οὔτε παιδοποιΐα· δέν ὑπάρχει τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτά στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Βλέπετε; ἐπανερχόμαστε.

Ὡστε στήν παροῦσα ζωή ἔχουμε μία συγκαταβατική κατάσταση, ἐπειδή ὁ Κύριος προέβλεψε τήν πώση, καί μέ τήν πώση τόν θάνατο, καί μέ τόν θάνατο τήν ἀνάγκη νά διατηρηθεῖ τό ἀνθρώπινο γένος, καί ἔτσι εἰσῆχθη τό σχῆμα ἄρρεν-θῆλυ.

Βέβαια ὁ γάμος εἶδαμε ὅτι εἶναι ἓνα μεταπτωτικό φαινόμενο, καί εἶναι κατά παραχώρησιν. Ἡ παρθενία ὅμως δέν εἶναι γιά ὅλους, ἀλλά, ὅπως μᾶς λέγει ὁ Κύριος στό *Κατά Ματθαῖον*, «οἷς δέδοται»³⁹. Μόνο σέ ἐκείνους πού ἔχει δοθεῖ ἀπό τόν Θεό, σ' αὐτούς μπορεῖ νά ὑπάρχει ἡ παρθενία.

Ἐν τούτοις ἡ παρθενία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα χάρισμα, ὅπως εἶναι ἡ εὐφυΐα ἢ ὅπως εἶναι τό ἀνάστημα ἢ ἡ ὁμορφιά, ἀλλά εἶναι μιᾶ ἀρετή πού ἀποκτᾶται μέ κόπο. Ἐκεῖ πού εἶπε ὁ Κύριος «οἷς δέδοται», σ' ἐκείνους πού δόθηκε ἡ ἀγαμία, συμπλήρωσε καί εἶπε: «ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω»⁴⁰, δηλαδή αὐτός πού μπορεῖ νά προχωρήσει καί νά ἐφαρμόσει καί νά τό βιώσει αὐτό ἄς προχωρήσει.

Ὡστε, λοιπόν, ὅταν λέει «ὁ δυνάμενος», δηλαδή

38. *Ματθ.* 22, 30. *Μάρκ.* 12, 25. *Λουκᾶ* 20, 35-36.

39. *Ματθ.* 19, 11.

40. *Ματθ.* 19, 12.

ἐκεῖνος πού θά ἀγωνιζόταν, σημαίνει ὅτι πράγματι εἶναι μία ἀρετή. Ἡ εὐφυΐα δέν εἶναι ἀρετή· εἶναι ἓνα δῶρο πού τό παίρνει ὁ ἄνθρωπος ἀπό τόν Θεό χωρίς νά κουρασθεῖ γι' αὐτό. Ἐτυχε νά εἶμαι ἔξυπνος· ἀρετή εἶναι αὐτό; Δηλαδή οἱ ἔξυπνοι θά μποῦν στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ;... οἱ ὠραῖοι, οἱ ψηλοί, οἱ δυνατοί στά χέρια, στά πόδια, οἱ ὑγιεῖς; Εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ αὐτά. Ἡ ἀρετή τῆς παρθενίας ὅμως εἶναι πράγματι ἀρετή, γιατί ἔχει τά στοιχεῖα τοῦ κόπου.⁴¹

Ἀποτελεῖ μυστήριο ἡ παρθενία, καί τό μυστήριο αὐτό μπορεῖ νά προσεγγισθεῖ μόνο ἀπό ἐκείνους πού ὀρθῶς παρθενεύουν. Ὁρθῶς!⁴²

Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος γράφει ὅτι ὁ ἐν παρθενίᾳ εὐρισκόμενος εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀρκεῖ νά μὴν καυχηθεῖ γι' αὐτό· γιατί ἂν καυχηθεῖ χάθηκε. Χάθηκε!⁴³ Συνεπῶς, ἀναφέρεται ὡς μία ἀφιέρωση στὸν Θεό.

41. «Ἐπειδὴ γὰρ τὸ περὶ παρθενίας εἰπεῖν ἐπαχθὲς εἶναι ἐδόκει, ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νόμου τούτου εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοὺς ἐκείνην ἐνέβαλεν... Καὶ εἰ προαιρέσεώς ἐστι, φησί, πῶς ἀρχόμενος ἔλεγεν, Οὐ πάντες χωροῦσιν, ἀλλ' οἷς δέδοται; Ἵνα μάθῃς ὅτι μέγας ὁ ἄθλος, οὐχ ἵνα ἀποκλήρωσιν τινα ἡναγκασμένην ὑποπτεύσης· δέδοται γὰρ ἐκείνοις, τοῖς βουλομένοις. Εἶπε δὲ οὕτω, δεικνὺς ὅτι πολλῆς δεῖ τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς τῇ εἰς τοῦτο εἰσελθόντι τὸ σκάμμι, ἧς ἀπολαύσεται πάντως ὁ βουλούμενος.» (Ἱεροῦ Χρυσόστομου, *Εἰς τὸ Κατὰ Ματθαῖον, Λόγος ΞΒ΄*, PG 58, 559-600).

42. Πρβλ. *Β΄ Τιμ.* 2, 5.

43. Πρὸς Πολύκαρπον: «Εἴ τις δύναται ἐν ἀγνεΐᾳ μένειν, εἰς τιμὴν τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου, ἐν ἀκαυχησίᾳ μενέτω· ἐὰν καυχῆσθαι, ἀπώλετο. Καὶ ἐὰν γνωσθῇ πλὴν τοῦ ἐπισκόπου, ἔφθαρται.» (PG 5, 868). Βλ. Πρὸς Φιλιππησίους: «Εἴ τις ἀγνεύει ἢ ἐγκρατεύεται, μὴ ἐπαιρέσθω, ἵνα μὴ ἀπολλέσῃ τὸν μισθόν» (PG 5, 937A).

Εἶναι αὐτό πού σᾶς διάβασα στήν Ἀποκάλυψη, στόν προηγούμενο στίχο, ὅτι «*ἡγοράσθησαν ἀπό τῶν ἀνθρώπων ὡς ἀπαρχή τῷ Θεῷ καί τῷ ἁρνίῳ*». Σᾶς εἶπα ὅτι ἀπαρχή εἶναι τά πρωτόλεια. Τό πρῶτο δηλαδή πρόβατο πού γεννιέται στήν ποιμήνη, θά θυσιασθεῖ στόν Θεό· τό πρῶτο σιτάρι πού θά θερίσουμε, θά γίνει πρόσφορο νά προσφερθεῖ στόν Θεό. Ἔτσι γινόταν στήν Παλαιά Διαθήκη. Τοῦτο, ἐξ ἄλλου, –τό ὅτι αὐτός πού εἶναι ἐν παρθενίᾳ ἀνήκει στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καί τό ὅτι εἶναι πρὸς τιμήν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἀρκεῖ νά μήν καυχηθεῖ– συμφωνεῖ καί μέ τήν φράση τοῦ Ἰωάννου «*οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἁρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ*», πού τό ἀκολουθοῦν τό ἁρνίον ὅπου καί ἂν πάει. Αὐτό σημαίνει ὅτι αὐτοί εἶναι, τρόπον τινά, ἐξάρτημα τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἄρα πρὸς τιμήν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως ὅταν ἔχουμε μία εἰκόνα, πού θέλουμε νά τήν λιτανεύσουμε, ἡ εἰκόνα αὐτή συνοδεύεται καί ἀπό τά ἀναθήματα πού ἔχει ἐπάνω της, τά ἀφιερῶματα. Δέν τά βγάζουμε τά ἀναθήματά της· καί αὐτά συνοδεύουν τήν εἰκόνα πού λιτανεύουμε. Ἔτσι καί ἐδῶ· ὅταν ὁ Κύριος πηγαίνει ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, συνοδεύεται πάντοτε ἀπό τούς ἐν παρθενίᾳ· πού σημαίνει ὅτι αὐτοί εἶναι πρὸς τιμήν τοῦ Σώματός του.

Προσέξτε! θά τονίσω –ἤδη τό εἶπα, ἀλλά θά τό ξαναπῶ ἄλλη μία φορά– ὅτι μέ τήν παρουσία τῆς παρθενίας δέν διαβάλλεται ὁ γάμος.⁴⁴ Δέν διαβάλλεται, οὔτε

44. Ἡ ἀναγνώριση τῆς ἁγίας τοῦ γάμου ἐξαίρει τήν ὑπεροχή τῆς παρθενίας· ἀντίθετα, ἡ περιφρόνησή του προσβάλλει καί τό μεγαλεῖο τῆς παρθενίας. Γι' αὐτό, σύμφωνα μέ τόν 10ο κανόνα τῆς ἐν

ὑποτιμᾶται ὁ γάμος· ἀπλῶς σᾶς εἶπα τί ἐμφιλοχωρεῖ μέσα στόν γάμο. Μακάρι νά εἶχαμε ἐν Κυρίῳ γάμους ὅπως ἀκριβῶς ἱερολογεῖται καί ὅπως εὐλογεῖται τό Μυστήριό ἀπό τήν Ἐκκλησία, καί τί ἄλλο θά θέλαμε! Μόνο πού δέν τηροῦνται ὅλα αὐτά στήν πράξη, στά πλαίσια τῆς ἱερολογίας τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου.

Ἄν ἀγοράζατε, ἀγαπητοί μου, ἕνα τευχίδιο μέ τήν ἀκολουθία τοῦ Γάμου (ὑπάρχει αὐτοτελές· αὐτό πού ἔχουν οἱ ἱερεῖς καί λένε τήν ἀκολουθία ὅταν παντρεύουν τούς ἀνθρώπους στίς ἐκκλησίες) καί διαβάζατε κάπου-κάπου τήν ἀκολουθία καί βαθαίνατε στήν κάθε λέξη, ἐκεῖ θά βλέπατε ποιός εἶναι ὁ γάμος! Τό συνιστῶ αὐτό ἰδιαίτερος στοῦς ἑγγαμους ἀδελφούς.

Γράφει ἀκόμη ὁ ἀπόστολος Παῦλος: *«Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι»*. Γιά ὅ,τι μοῦ γράψατε, ὦ Κορίνθιοι, καλόν εἶναι στόν ἄνδρα νά μὴν παντρευτεῖ. Γιατί; Διότι *«ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ»* καί *«ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι»*⁴⁵, γιὰ νά εἶναι ἁγία καὶ στό σῶμα καὶ στό πνεῦμα. Αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ ἑγγαμοὶ ἔχουν κάποια σημεῖα πού δέν εἶναι τό σῶμα τους καὶ τό πνεῦμα τους ἁγία. Εἶναι αὐτά πού σᾶς εἶπα προηγουμένως· ἐσεῖς ξέρετε, καταλαβαίνετε. Καί λέω καταλαβαίνετε

Γάργρα Συνόδου, *«Εἴ τις τῶν παρθενευόντων διὰ τὸν Κύριον κατεπαίροιο τῶν γεγαμηκότων, ἀνάθεμα ἔστω»*, ἐνῶ ὁ 1ος κανόνας τῆς ἴδιας Συνόδου λέει: *«Εἴ τις τὸν γάμον μέμφοιτο, καὶ τὴν καθεύδουσαν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, οὕσαν πιστὴν καὶ εὐλαβῆ, βδελύσσοιτο ἢ μέμφοιτο, ὥς ἂν μὴ δυναμένην εἰς βασιλείαν εἰσελθεῖν, ἀνάθεμα ἔστω»*.

45. Α΄ Κορ. 7, 1· 32· 34.

γιατί και ἐγὼ τὰ ἀκούω ἀπὸ σαῶς, στίς τόσες χιλιάδες ἐξομολογήσεις.

Ὅμως ὁ γάμος, μέ τήν πώση, ἀντί νά γίνεται ἀλληλοβοήθεια γιά τή θέωση, γίνεται ἀλληλοβοήθεια, σέ πολλές περιπτώσεις, γιά τήν Κόλαση! Φαίνεται πὼς οἱ ἄνθρωποι παντρεύονται ὄχι γιά νά βοηθηθοῦν γιά τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλά γιά νά πᾶνε χέρι-χέρι στήν Κόλαση, ὅταν ὁ ἄνδρας παρασύρεται ἀπὸ τή γυναῖκα καί ἡ γυναῖκα παρασύρεται ἀπὸ τόν ἄνδρα.⁴⁶

Ἀκοῦστε πὼς τό λέει ἡ Γραφή αὐτό, στήν παραβολή τοῦ μεγάλου δείπνου: «γυναῖκα ἔγλημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν»⁴⁷. Παντρεύτηκα, καί γι' αὐτό δέν μπορῶ νά ἔλθω στό δείπνο τῆς Βασιλείας.

Ὁ Κύριος εἶπε: «Προσέχετε ἑαυτοῖς μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιοτικάς»⁴⁸. Ποιές εἶναι αὐτές οἱ βιωτικές μερίμνες; Εἶναι καί ὁ γάμος.

«Ὁ νυμφευθεὶς –λέει ὁ ἀπόστολος Παῦλος– μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πὼς ἀρέσει τῇ γυναικί», πὼς νά ἀρέσει στήν γυναῖκα του· «ἡ νυμφευθεῖσα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πὼς ἀρέσει τῷ ἀνδρί», φροντίζει μέ κάθε τρόπο πὼς νά ἀρέσει στὸν ἄνδρα τῆς· ἐνῶ «ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πὼς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ».⁴⁹

46. Γιά τοὺς σκοποὺς τοῦ γάμου, βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Περὶ Γάμου*, 4η Ὀμιλία, ἐκδ. Ἱ. Μ. Κομνηνείου, Στόμιον 2011. Πρβλ. ποίημα τοῦ Γ. Βερίτη: *Μαζί θά περπατήσουμε χέρι μέ χέρι, στὸν δρόμο τοῦτο πού στή θέωση θά μᾶς φέρει.* (Ἄπαντα Ποιήματα, ἐκδ. Δαμασκός, Ἀθήναι 1982, σ. 131)

47. Λουκᾶ 14, 20.

48. Λουκᾶ 21, 34.

49. Α΄ Κορ. 7, 33-34.

Ὁ σκοπός λοιπόν τῆς παρθενίας εἶναι ἡ ἀφιέρωση τοῦ ἀνθρώπου στὸν Θεό καί στά τοῦ Θεοῦ, στά ἔργα τοῦ Θεοῦ, καί σέ τίποτε, ἀπολύτως τίποτε ἄλλο. Ὅποιοδήποτε ἄλλο κίνητρο καί ἐλατήριο πού θά ὀδηγοῦσε στήν ἀγαμία δέν εἶναι γνήσιο.

Σήμερα ἡ παρθενία, πρέπει νά σᾶς πῶ, ὄχι μόνο δέν τιμᾶται, ἀλλά καί χλευάζεται, ἐπειδή δέν κατανοεῖται. Ἐπειδή δέ ἡ παρθενία διαβάλλεται ἀπό τούς συγχρόνους, καθίσταται μία διαρκῆς ὁμολογία πίστεως στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, γιά χάρη τοῦ ὁποίου καί ὑπάρχει ἡ παρθενία.

Ὁ ἐν παρθενία ζῶν εἶναι ὁμολογητής καί μάρτυς, διότι ἔνεκα αὐτῶν τῶν σύγχρονων πειρασμῶν πού συναντοῦμε στήν ἐποχή μας, πολλές φορές ἡ παρθενία, γιά νά διαφυλαχθεῖ, χρειάζεται μαρτύριο. Σήμερα ἡ παρθενία διαφυλάσσεται μαρτυρικῶς!⁵⁰ Ἀλλά καί ἐφ' ὅσον χλευάζεται διαρκῶς ἡ παρθενία –καί ὑπάρχουν σήμερα πολλοί ἀρνητές της– πρέπει καί ὁ ἐν παρθενία εὐρισκόμενος διαρκῶς νά ἀπολογεῖται ὑπέρ αὐτῆς.

Ἡ δεύτερη ιδιότητα ὅσων ἀκολουθοῦν τόν Κύριο εἶναι ἡ ἀφιέρωση. Αὐτοί τόν ἀκολουθοῦν «ὅπου ἂν ὑπάγῃ», ὅπου καί ἂν πάει! Εἶναι οἱ ἀφιερωμένοι στήν ἀγάπη καί τό ἔργο τοῦ Χριστοῦ.

Καί ἡ τρίτη ιδιότητα εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀγιότητα. «Οὐχ εὐρέθη ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν», δέν βρέθηκε ψεῦδος, τίποτε, «ἄμωμοι γάρ εἰσιν». Ἐδῶ τό ψεῦδος ὑπονοεῖται ὄχι μέ τήν στενή ἔννοια τοῦ λέω ψέμματα

50. Βλ. ἱεροῦ Χρυσοστόμου, *Περὶ παρθενίας*, Π', PG 48, 592: «... μᾶλλον δὲ καὶ ῥίζα καὶ καρπὸς παρθενίας ὁ ἐσταυρωμένος βίος ἐστίν». Πρβλ. *Λόγος περὶ μετανοίας*, Ὁμιλία Γ', PG 49, 296.

ἀπλῶς, ἀλλὰ γενικότερα ὡς κατάσταση τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Δηλαδή πρόκειται περὶ τῆς ἀγιότητος.⁵¹

Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἀνάμεσά σας –ἴσως εἶναι λίγοι– ὑπάρχουν τέτοιοι ἐκλεκτοὶ ἄνθρωποι. Ὅπωςδήποτε ὑπάρχουν· πρέπει νά τό πῶ. Εὐχομαι μόνο κάτι· ὁ Κύριος νά τοὺς κάνει πολλούς!

Ἀγαπητοί μου, δέν ὑπάρχει πιό ἀξιαγάπητος πόθος ἀπό τόν πόθο αὐτῆς τῆς καταστάσεως, τῆς παρθενίας, αὐτῆς τῆς ἀφιερώσεως καί τῆς ἀγιότητος! Αἰσθάνεται κανεῖς ὅτι περνᾷ ἀληθινά σωστά ἡ ζωὴ του. Σάν μαγνήτης ἔλξεως τίθεται ἀπό τόν Κύριο ὁ λόγος αὐτός, ἡ ὑπόσχεση αὐτή: «καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν»!

Καί ἔρχονται τώρα οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Κυρίου γιὰ τοὺς νικητὲς τῆς πνευματικῆς νεκρώσεως, ἀλλὰ καί τῆς σωφροσύνης μέ τή στενή ἔννοια, δηλαδή τῆς ἀγαμίας.

Καί λέει ὁ Κύριος στήν ἐπιστολή του στίς Σάρδεις: «Ὁ νικῶν οὗτος περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.»⁵² Ὁ νικητὴς θά περιβληθεῖ ἱμάτια λευκά, δηλαδή θεία δόξα, θεῖο φῶς, ὅπως περιβάλλεται καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ περιβαλλόμενος τό φῶς ὡς ἱμάτιον.⁵³

Τό ὄνομά του θά γραφεῖ καί δέν θά ἐξαλειφθεῖ

51. Πρβλ. Ἀποκ. 22, 15.

52. Ἀποκ. 3, 5-6.

53. Βλ. Ψαλμ. 103, 2. Ματθ. 17, 2. Μᾶρκ. 16, 5. Ἰωάν. 1, 5. 20, 12. Πράξ. 1, 10. Α' Τιμ. 6, 16. Ἀποκ. 4, 4, 11. 7, 9.

ἀπό τό βιβλίον τῆς ζωῆς, δηλαδή τῆς αἰωνίου Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.⁵⁴

Εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι αὐτή τήν ἐξουσία καταγραφῆς ὀνομάτων στό βιβλίον τῆς ζωῆς τήν ἔχει μόνος ὁ Χριστός.⁵⁵

Ἀκόμη, ἐκεῖνο τό «οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ» φανερώνει τήν δυνατότητα ἐξαλείψεως, ἐάν ὁ ἀγωνιστής ἀρχίσει καλὰ καί τελειώσει ἄσχημα, ὅπως εἶναι ἡ περίπτωση τῶν πέντε παρθένων τῆς παραβολῆς, πού δέν μπῆκαν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ!⁵⁶

Ἡ δυνατότητα ἀκόμη ἐξαλείψεως τοῦ ὀνόματος φανερώνει ὅτι μπορεῖ νά ξεπέσει κανεῖς ἀπό τήν σωτηρία καί ὅτι δέν ὑπάρχει ἀπόλυτος προορισμός.⁵⁷

54. Ὅπως λέει ὁ Παν. Μπρατοιώτης (σ. 104), ἡ εἰκὼν τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, τηρουμένης ἐν τῷ οὐρανῷ πρὸς δόλῳσιν τῆς ἀθανασίας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, χρησιμοποιεῖται πολλάκις ἐν τῇ Γραφῇ (Δαν. 7, 10, 12, 1. πρβλ. Ἑξοδ. 32, 32. Ἠσ. 4, 3. Ψαλμ. 68, 29. Λουκᾶ 10, 20. Φιλίπ. 4, 3. Ἀποκ. 3, 5. 13, 8. 17, 8. 20, 15). Κατὰ τήν Παλαιὰ Διαθήκη, ὁ μόνος πού μπορεῖ νά ἐξαλείψει κάποιον ἀπὸ τό βιβλίον τῆς ζωῆς εἶναι μόνο ὁ Κύριος καί Θεός, ὁ ὁποῖος καί τό ἔγραψε. Κατὰ τήν Καινὴ Διαθήκη, εἶναι μόνο ὁ Χριστός. Ὑπάρχει ταύτιση μεταξύ Θεοῦ καί Χριστοῦ. Βλ. Νικολ. Σωτηροπούλου, Ὁ Ἰησοῦς Γιαχβέ, ἐκδ. Ὁ Σταυρός, Ἀθῆναι 1988, σ. 249-250.

55. Βλ. Ματθ. 7, 29. 9, 6-8. 10, 1. 28, 18. Μάρκ. 1, 22-27. 2, 10. 3, 15. 6, 7. Λουκᾶ 4, 32-36. 5, 24. 9, 1. 10, 19. Ἰωάν. 1, 12. 5, 27. 10, 18. 17, 2. Β' Κορ. 10, 8. 13, 10. Ἐφεσ. 1, 21. Κολ. 2, 10. Α' Πέτρ. 3, 22. Ἀποκ. 2, 26. 12, 10. Ἐπίσης βλ. Ν. Σωτηροπούλου, ὁ.π., σ. 113.

56. Βλ. Ματθ. 25, 1-13.

57. Ὁ ἀπόλυτος προορισμός (ἢ προκαθορισμός) εἶναι ἓνα θεολογικὸ δόγμα πού ἀναπτύχθηκε στὸν χῶρο τῆς Δύσεως, ἀρχικά ἀπὸ τὸν ἄγιο Αὐγουστῖνον Ἰπώνος. Σύμφωνα μέ αὐτό, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τῆ φύση τους εἶναι ἁμαρτωλοὶ καί ἀνεπίδεκτοι προόδου. Ὅμως ὁ Θεός, σύμφωνα μέ τήν προαιώνια βουλὴ του, μερικὸς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐκλέγει, οἱ ὁποῖοι τελικά, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ,

Τέλος, ὁ Κύριος, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Κρίσεως, θά ὁμολογήσει τὸν νικητὴ, ὅπως ἐξ ἄλλου ἀναφέρεται καὶ στὰ εὐαγγέλια,⁵⁸ ἐνώπιον τοῦ οὐρανίου Πατρός του καὶ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων.

Ἀγαπητοί μου, πολὺ μεγάλα, τεράστια πράγματα ἔχει ὑποσχεθεῖ καὶ ἔχει ἐτοιμάσει ὁ Θεός γιὰ τοὺς νικητὲς τοῦ Εὐαγγελίου του. Ἄς μὴν ἀναβάλλουμε ἄλλο. Ὁ χρόνος περνᾷ καὶ τό τέλος ἔρχεται. «Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις»!⁵⁹

Κυριακή, 5 Ἀπριλίου 1981

σώζονται ὅχι κατὰ τὴ δική τους ἀξία ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀνεξερευνήτη βουλή τοῦ Θεοῦ. Βλ. Π. Μπρατσιώτη, σ. 104: *Τὸ δὲ οὐ μὴ ἐξαλείψω ἐμφαίνει ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπ' αὐτοῦ κυριαρχίαν τοῦ Κυρίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸ κατ' ἀρχὴν δυνατόν τῆς ἐξαλείψεως, ὅπερ ἀντιπύπτει εἰς τὴν διδασκαλίαν περὶ ἀπολύτου προορισμοῦ.*

58. Βλ. Ματθ. 10, 32. Μᾶρκ. 8, 38. Λουκᾶ 9, 26.

59. Βλ. π. Ἀθαν. Μυτιληναίου, *Ἡ Ἀποκάλυψις*, Τόμος Α', Ὁμιλία 10η, ὑποσ. 34, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον 2023.